

UP Board Solutions for Class 6 Sanskrit Chapter 9 नील-शृगालः

अभ्यासः ।

प्रश्न 1. उच्चारणं कुरुत

नोट – विद्यार्थी शिक्षक की सहायता से स्वयं करें।

प्रश्न 2. एकपदेन उत्तरत

(क) शृगालः कुत्र वसति स्म?

उत्तर – कस्मिंश्चिद् अरण्ये।

(ख) तस्य आधिपत्यं के स्वीकृतवन्तः?

उत्तर – अरण्यवासिनः॥

(ग) सर्वे शृगालाः सायंकाले किम् अकुर्वन्? ।

उत्तर – महारावम् । ।

(घ) सिंहः कं हतवान्?

उत्तर – नीलशृगालम् ।

प्रश्न 3. एकवाक्येन उत्तरत

(क) नीलवर्णः शृगालः किम् अचिन्तयत्?

उत्तर– नीलवर्णः शृगालः अचिन्तयत्- अहमूद्दानीम् उत्तमवर्णः, तदाहं स्वकीयोत्कर्षं किं न साधयामि।

(ख) वृद्ध शृगालेन किं प्रतिज्ञातम्?

उत्तर– वृद्ध शृगालेन प्रतिज्ञातम्- यथा अयं व्याघ्रादिभिः परिचितो भवति तथा उपायं करिष्यामः।

(ग) नीलवर्णः शृगालः किम् उक्तवान्?

उत्तर– नीलवर्णः शृगालः उक्तवान्- माँ भगवती वन देवता स्वहस्तेन अरण्यराज्ये अभिषिक्तवती । तद्यारभ्य अरण्ये अस्मदाज्ञया व्यवहारः कार्यः ॥

प्रश्न 4. मजूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयेत (पूर्ति करके) –

पतितः	शृगालः	दुरतिक्रमः	वनदेवता
-------	--------	------------	---------

(क) कस्मिंश्चिद् अरण्ये एकः शृगालः वसति स्म।

(ख) सं रजकस्य नीलभाण्डे पतितः॥

(ग) भगवती वनदेवता स्वहस्तेन अरण्यराज्ये अभिषिक्तवती।

(घ) य स्वभावोहि यस्यस्ति स नित्यं दुरतिक्रमः॥

प्रश्न 5. वाक्यानि रचयत

उत्तर –

प्रतिवसति स्म – एकः शृगालः प्रतिवसतिस्म।

महारावम् – सायंकाले सर्वे तत्र सम्मिल्य एकदैव महारावम् अकुर्वन् ।

शनैः-शनैः – शनैः शनैः नीलशृगालः स्वजातीयान् दूरीकृतवान् ।

नीलभाण्डे – एकः शृगालः स्वजातीयान् दूरीकृतवान् ।

प्रश्न 6. संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत (करके)

(क) एक बार वह नील के पात्र में गिर गया। |

एकदा सः नीलभाण्डे पतितः।

(ख) सभी वनवासियों ने उसका आधित्य स्वीकार कर लिया।

सर्वे अरण्यवासिनः तस्य आधिपत्यं स्वीकृतवन्तः।

(ग) सभी ऊँची आवाज करन लगे।

सर्वे महारावम् अकुर्वन् ।।